

Πρόλογος του συγγραφέα

Για το μεγαλείο της Εθνικής Αντίστασης του λαού μας, της νέας «Φιλικής Εταιρείας», στη διάρκεια του 2^{ου} Παγκόσμιου Πολέμου, στα χρόνια 1940-1945, που ήταν μια από τις δυναμικότερες στα χρόνια της βάρβαρης ναζιστικής και φασιστικής κατοχής της Ευρώπης, γράφτηκαν –κυρίως τα τελευταία χρόνια– πολλά αξιόλογα βιβλία από επίλεκτα στελέχη, που έζησαν από κοντά τα γεγονότα και έδωσαν πολλά στη σκληρή αυτή πάλη. Τα στοιχεία που παραθέτουν πολλά από αυτά τα γραφτά αποτελούν κατά τη γνώμη μου μια σοβαρή συμβολή στην αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας για τους ηρωικούς αγώνες του λαού μας κατά του χιτλεροφασισμού για τη λευτεριά της πατρίδας μας, για τη δημιουργία μιας δικαιότερης κοινωνίας.

Είναι παρήγορο ότι σε πολλά από τα απομνημονεύματά τους οι αγωνιστές της Εθνικής μας Αντίστασης δεν περιορίζονται μόνο στην αποκάλυψη της υποκριτικής και ύπουλης πολιτικής των Άγγλων «συμμάχων» μας απέναντι στη χώρα μας, που συνετέλεσε σημαντικά στο να καταλήξει σε ήττα ο ηρωικός αγώνας του λαού μας, αλλά αναφέρονται παράλληλα, με κριτική θεώρηση, και στις μεγάλες ευθύνες της ανίκανης ηγεσίας του κόμματός μας στις μεγάλες γκάφες της και στις απαράδεχτες υποχωρήσεις της στη διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Όπως, επίσης, αναφέρονται αρκετά εκτεταμένα και στους τυχοδιωχτισμούς της ηγεσίας μετά το τέλος του Παγκόσμιου Πολέμου, όταν επέστρεψε ο Ζαχαριάδης, ως την απομόνωσή του από το Κόμμα μετά την 6^η Ολομέλεια του Μάρτη του 1956, με την υπόδειξη της Μόσχας και του Γραφείου Πληροφοριών. Στην περίοδο αυτή ακολουθήθηκε μια απάνθρωπη δίωξη πολλών άξιων αγωνιστών και στελεχών του κόμματος, που μπορεί κανείς, χωρίς υπερβολή, να την παραλληλίσει με τις ανθρωποφαγικές ενέργειες του μυθικού θεού της Αρχαίας Ελλάδας του Κρόνου, του γιού του Ουρανού και της Γαίας, που συνήθιζε να τρώει τα παιδιά που γεννούσε η γυναίκα του η Ρέα, φοβούμενος μήπως κάποιο από αυτά τον ρίξει από το θρόνο.

Είμαι, δυστυχώς, και εγώ ένα θύμα αυτών των απάνθρωπων διώξεων. Γι' αυτό με βρίσκουν σύμφωνο πολλές από αυτές τις κριτικές παρατηρήσεις στις αφηγήσεις αυτών των λαμπρών αγωνιστών, που οι περισσότεροι έπαιξαν ένα σοβαρό ρόλο –τόσο στη διάρκεια της εποποιίας της Εθνικής μας Αντίστασης όσο και στη διάρκεια της μεταπελευθερωτικής περιόδου– για την αντιμετώπιση των άγριων διωγμών ενάντια στους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης, στην πάλη για την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην ταλαιπωρημένη πατρίδα μας. Σε αρκετά από αυτά τα αξιόλογα βιβλία αναφέρονται επίσης οι ευθύνες της Σ.Ε. και του Στάλιν προσωπικά, με την αλλοπρόσαλλη πολιτική τους απέναντι στον αγώνα του λαού μας. Τις εντολές του Στάλιν τις εκτελούσε η ανίκανη ηγεσία μας με τον πιο δουλικό τρόπο. Αναφέρονται επίσης στα σοβαρά λάθη της ηγεσίας που εκλέχθηκε μετά την απομάκρυνση του τυχοδιώκτη Ζαχαριάδη και των συνεργατών του, μετά το θάνατο του Στάλιν, με υπόδειξη του Γραφείου Πληροφοριών και της νέας ηγεσίας της Σ.Ε., που συνέχισε να παίζει καθοδηγητικό ρόλο στις ενέργειες του Κ.Κ.Ε. (Διώξεις μελών και στελεχών που διαφωνούσαν με την επίσημη «γραμμή», επιμονή να καθοδηγούν δικτατορικά από το εξωτερικό κάθε πολιτική κίνηση των προοδευτικών δυνάμεων στη χώρα μας και να διώκουν μέχρις εξόντωσης μέλη και στελέχη του κόμματος που ζούσαν στο εξωτερικό γιατί είχαν διαφωνήσει με τη διάσπαση του 1968, σε μια κρίσιμη περίοδο, όταν στην εξουσία είχε αναρριχηθεί η χούντα των συνταγματαρχών κλπ.) Διαβάζοντας πολλά από αυτά τα βιβλία κατέληξα στο συμπέρασμα ότι, μπορεί να πει κανείς, πως σήμερα το ψηφιδωτό της ιστορικής αλήθειας για το τι έφταιξε για την ήττα της ηρωικής Εθνικής μας Αντίστασης, που είχε καταπλήξει όλο τον κόσμο, και για τις αφάνταστες ταλαιπωρίες του προοδευτικού κινήματος στη χώρα μας στη μεταπολεμική περίοδο, έχει σε μεγάλο βαθμό συμπληρωθεί. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, για να αποφύγω άσκοπες επαναλήψεις στην αφήγηση που θα ακολουθήσει για το οδοιπορικό της δικής μου ζωής, θα προσπαθήσω να παραθέσω ορισμένα περιστατικά, ώστε να προσθέσω ένα λιθαράκι στο ψηφιδωτό αυτής της ιστορικής αλήθειας.

Από τον Σεπτέμβρη του 1941 πήρα ενεργό μέρος στην Εθνική Αντίσταση του λαού μας και αναγκάστηκα, το Μάρτη του 1945, μαζί με πολλούς άλλους αγωνιστές που δεν τους προστάτευε η κατάπτυστη συμφωνία της Βάρκιζας, να ζητήσω προσωρινά άσυλο στη γειτονική μας

Γιουγκοσλαβία. Στη μάνα μου και στον πατέρα μου είχα πει, όταν έφευγα, ότι θα γυρίσω γρήγορα, ίσως σε τριάντα μέρες. Οι τριάντα μέρες έγιναν δυστυχώς τριάντα χρόνια για να μπορέσω να επισκεφθώ ξανά την πατρίδα μου, μετά την πτώση της χούντας των συνταγματαρχών και την επαναπόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, που μου την αφαίρεσαν αυθαίρετα το 1955, όταν ήμουν πολιτικός πρόσφυγας στη Ρουμανία. Τους γονείς μου δεν μπόρεσα να τους νεκροφιλήσω. Για τους λόγους που αναφέρω στην αφήγησή μου αυτή δεν μπόρεσα δυστυχώς μέχρι σήμερα να επιστρέψω οριστικά στην πατρίδα (προβλήματα υγείας δικά μου και της γυναίκας μου, προβλήματα της οικογένειας της κόρης μου, εγγόνια, κλπ.) και έτσι μένω ακόμη, σαν «μετανάστης» τώρα, στη Γερμανία, όπου δούλεψα συνεχώς πάνω από σαράντα χρόνια.

Στο γραφτό μου αυτό θα επικεντρώσω την προσοχή μου στο μεγαλείο της Εθνικής μας Αντίστασης, αναφέροντας ορισμένες, άγνωστες ίσως, πτυχές του αγώνα του λαού της Θεσσαλονίκης στα δύσκολα χρόνια της τριπλής κατοχής. Θα αναφερθώ κάπως πιο συγκεκριμένα στη δράση μιας δράκας συμφοιτητών μου γεωπόνων, με τους οποίους το Σεπτέμβρη του 1941 ιδρύσαμε μια από τις πρώτες ομάδες αντίστασης στη Θεσσαλονίκη, για να αποτίσω φόρο τιμής στους συναγωνιστές μου που έδωσαν τη ζωή τους με αυταπάρνηση και αυτοθυσία στον αγώνα αυτό. Θα αναφερθώ, επίσης, στην ηρωική πάλη της Μεραρχίας του Εφεδρικού ΕΛΑΣ της Θεσσαλονίκης (που έπαιξε σημαντικό ρόλο, σε συνεργασία με τον μόνιμο ΕΛΑΣ, στην απελευθέρωση της πόλης) και ιδιαίτερα στη δράση του 2^{ου} Εφεδρικού Συντάγματος, του οποίου ήμουνα καπετάνιος, που έδρασε στο κέντρο της πόλης, προσφέροντας πολλές θυσίες στο βωμό της λεφτεριάς.

Θεωρώ, επίσης, χρέος μου να αναφερθώ, όσο μπορώ πιο σύντομα, στις ταλαιπωρίες των πενήντα χιλιάδων και πάνω αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης, που κατέφυγαν, μετά την ήττα μας στον Εμφύλιο, σαν πρόσφυγες στη Σοβιετική Ένωση και στις άλλες λαϊκοδημοκρατικές χώρες, οι οποίοι ήταν ουσιαστικά αιχμάλωτοι της τυχοδιωκτικής ζαχαριαδικής ηγεσίας, ζώντας, στη μεγάλη τους πλειοψηφία, σε συνθήκες στρατοπέδου, χωρίς να μπορούν να κυκλοφορούν δίχως ειδική άδεια, χωρίς να μπορούν να αποφασίζουν μόνοι τους για τη μορφή της απασχόλησής τους και της ζωής τους. Δεκάδες χρόνια τους κρατούσε η ηγεσία αυτή έρμαιο των βουλήσεων της, με το ουτοπικό και τυχοδιωκτικό σύνθημα «

επί ποδός πολέμου». Γράφτηκαν ήδη αρκετά στις αφηγήσεις αγωνιστών που είδαν, κυρίως τα τελευταία χρόνια, το φως της δημοσιότητας. Έζησα κι εγώ πάνω από πενήντα χρόνια προσφυγιάς και θέλω να αναφέρω συγκεκριμένα περιστατικά από την προσωπική μου εμπειρία.

Θέλω από την αρχή να τονίσω ότι δεν υποτιμώ σε καμιά περίπτωση τις ταλαιπωρίες και τα βάσανα των αγωνιστών της Αντίστασης που παρέμειναν στην Ελλάδα και που ήταν πολύ μεγαλύτερα απ' αυτά που τραβήξαμε εμείς οι πρόσφυγες στην ξενιτιά. Εμείς ηττηθήκαμε στον Εμφύλιο, αλλά δεν σκύψαμε το κεφάλι στους αντιπάλους μας. Τα βάσανά μας όμως ήταν πολλές φορές πιο πικρά, γιατί προέρχονταν δυστυχώς μέσα από τις γραμμές μας, από τους πρώην συναγωνιστές μας.

Θα αναφερθώ, τέλος, με λίγα λόγια στην εμπειρία που αποχτήσαμε στα χρόνια της πενηντάχρονης προσφυγιάς μας σχετικά με τις αιτίες που οδήγησαν στην κατάρρευση του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού». Ζήσαμε, στις αρχές της παραμονής μας εκεί, τον ενθουσιασμό της πλειοψηφίας των λαών αυτών των χωρών για μια σειρά μέτρα κοινωνικής δικαιοσύνης που πάρθηκαν στην αρχή (ένα από τα κυριότερα ήταν και οι αγροτικές μεταρρυθμίσεις, με το λύσιμο, ως ένα βαθμό, του προβλήματος της γης για τους μικρούς και άκληρους αγρότες) και ριχτήκαμε και εμείς οι πολιτικοί πρόσφυγες, από την πρώτη στιγμή, με ενθουσιασμό στη δουλειά για να προσφέρουμε τη συμβολή μας στο χτίσιμο μιας δικαιότερης κοινωνίας. Παρακολουθήσαμε όμως από κοντά τα λάθη που γίνονταν στις χώρες αυτές, με την υπαγόρευση της έξαλλης σταλινικής γραμμής σε όλους τους τομείς και την προοδευτική κατρακύλα όσο τα χρόνια περνούσαν. Θα αναφερθώ σ' αυτή την εμπειρία, με την ελπίδα πως ίσως βοηθήσω συναγωνιστές μας στην Ελλάδα, που τους εκτιμώ ιδιαίτερα για τους αγώνες τους, να καταλάβουν καλύτερα τις αιτίες της κατάρρευσης του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού», που διαλύθηκε σαν χάρτινος πύργος.